

Beszéd a Hadviselt zsidók Aranyalbumának könyvbemutatóján

HM HIM, 2014. január 30.

Excellenciás Nagykövet Úr! Tábornok Urak! Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Zajlik a kampány. Zajos, és mint mindig, amikor tétje van, rendkívül kemény. Nem kímél semmit – főként azt nem, ami fontos és azt nem, ami fáj. Ez az ügy azonban, ami ma összegyűjtött bennünket, sokkal több, sokkal fontosabb, mint a napi politika. Méltó a Magyar Honvédséghez, amely messze-messze a pártok világán felül álló, nemzeti intézmény. Azért jöttünk, hogy emlékezzünk és tisztelegjünk. Ezért, amikor hőseinkre és az ártatlan áldozatokra emlékezzünk, meg kell állnunk, el kell csöndesednünk, hogy méltóak legyünk az emlékükhöz. Valahogy akként, amint a Hang mondja Mózesnek az égő csipkebokorból: vedd le a sarudat, mert szent az a hely, ahol állsz.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A nemzet nem csak személyekből, nem csak családokból, hanem közösségekből épül fel. Nekünk, a nemzet tagjainak meg kell újítanunk azokat a köteleket, amelyek egymáshoz kapcsolnak bennünket. Amikor közösen emlékezzünk mindarra, ami az előttünk járókkal történt, amin az előttünk járók átmentek, amit megszenvedtek, azzal azt is mondjuk: fontos nekünk ez a kötelék – minden személy és minden közösség, amely hozzánk tartozik.

Az a történet, amire ma emlékezünk, sokszorosan tragikus történet. Tragikus azoknak a fiúknak és férfiaknak a sorsa, akik háborúba mentek a haza védelmében: a legnagyobbat adták a nemzetnek, ami felett élő ember rendelkezik – az életüket. Tragikus azoknak a sorsa, akiket ennek ellenére kitagadtak a nemzet közösségéből és kínhalálra adtak. Tragikus ennek a könyvnek a sorsa is, aminek az üzenete nem ért célba.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Magyar honvédekre emlékezünk ma. Azokra, akik a magyar történelem addigi legnagyobb háborújában szolgálták a hazájukat. Mi, akik hosszú évtizedek óta békében élünk, el sem tudjuk képzelni, mit jelent a háború. A háború, a frontszolgálat, a mindennapos találkozás az ezerarcú halállal, a pergőtűztől beomló fedezékekben, a levegőben égő repülőgépben, a süllyedő tengeralattjárón, a Doberdó sziklarenetegében vagy a rokitnói mocsarak között, a fertőző kórházakban és a hadifogolytáborokban. Mit jelent az otthonmaradók aggodalma és hűsége, vagy éppen közönye és hűtlensége.

Az 1. világháború katasztrófája örök és kitörölhetetlen sebet ütött a nemzeten és annak minden közösségén – hiszen minden család gyászolt. Minden település, a legtöbb templom, sőt sok iskola és munkahely is elkészítette a maga emléktábláját. Éppen a parlamentben avattuk fel tavaly a háborúban elesett parlamenti képviselőkre és dolgozókra emlékező díszes táblát, amit persze gondosan leszereltek 1945 után, és a parlament pincéjében, véletlenül találták csak meg a közelmúltban. Mindenki elkészítette a maga emléktábláját, ahol előszámlálták a hősi halottakat. Ezeken a táblákon együtt van a gróf és napszámos, az igazgató és a portás, a mérnök és a munkás,

Magyarország minden vallásából, nemzetiségéből és minden közösségéből.

Ez a könyv azt beszéli el, hogy mit tettek a hazai zsidó közösségek a magyar hazáért. Elbeszélhetetlen családi tragédiák nyílnak előttünk meg a könyv adathalmain: apák és fiúk, négy, öt, hat, hét fiútestvér sorsa, akik a háború országútjait járták – s ott maradtak valahol messze idegenben. Ezek a lapok őrzik emléküket.

Ám ez a könyv a maga idején segélykiáltás is volt. Segélykiáltás mindazokhoz, akik tudták, mit jelentett a háború. Mindazokhoz, akik ugyanúgy átmentek mindazon, amit a háború jelentett, a nagy közösségért, a hazáért. Akikkel együtt szolgáltak, együtt küzdöttek és együtt véreztek.

Ha meg akarjuk érteni, hogy mit veszítettünk mi, magyarok, mint nemzet, a soával, mindenképpen fel kell lapoznunk ezt a könyvet. A zsidótörvényekkel ezektől a közösségektől tagadták meg a nemzet minden tagját megillető jogokat. A deportálásokkal ezeknek a közösségeknek a tagjait szolgáltatták ki a náci haláltáborok szörnyűségeinek. A nemzetre hivatkozva tették meg ezt olyan helyeken, mint Máramarossziget, ahol a két világháború között a magyar kultúrát, a magyar szót, a magyar nemzeti érzést, a Kossuth nótát a nagyszámú helyi zsidó közösség tartotta fenn. Elhurcoltatásuk után az ő házaikba és lakásaikba költöztek be a szomszédok és vitték el vagyonukat.

Ez a szinte teljesen elfeledett könyv majdnem akként tűnt el a nemzet emlékezetéből, mint azok az emberek, akiknek a nevét és a fényképét őrzi. Alig néhány példány maradt fenn belőle. A magyar állam nemzeti

szocializmustól megfertőzött vezetői el akarták tagadni, el akarták tüntetni annak az áldozatnak az emlékét is, amit a magyar zsidó közösség a magyar hazáért meghozott. Aztán a nemzetközi szocializmus diktatúrája idején mindenkiről tilos volt beszélni, legyen bármilyen vallású, aki a hazáért hozott áldozatot. Szabályosan törölni igyekeztek a közös emlékezetből mindazt, ami az első világháború hőseire emlékeztetett. Itt, ebben a házban, a pincében égették el azokat az első világháborús, komplett veszteséglistákat, amelyek a háború halottainak, sebesültjeinek a nevét, adatait tartalmazták. Most, amikor nagyszerű munkatársaim igyekeznek teljes körűen közzétenni mindazok nevét, akik áldozatot hoztak a hazáért az első és a második világháborúban, a bécsi hadilevéltárból kell kibányászni ezeket az adatokat, amiket itt, ennek a háznak a pincéjében az '50-es években elégették.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Itt, a szabad Magyarországon a szaktudomány segítségével újra fel kell fedeznünk az ő emléküket. Nem azért, hogy kommunikációs fegyverként forgassuk percnyi politikai játszmákban. Sokkal inkább azért, hogy tanuljunk a történelemből és azt tehessük, ami helyes. E kötet kiadása minden bizonnyal egy lépés ezen az úton. Amint egy lépés lesz az is, hogy a Kozma utcai temető hősi parcelláját méltó módon felújítjuk. A felújítás a végéhez közeledik, és úgy gondolom, hogy május utolsó vasárnapján, a Hősök Napján újra tudjuk avatni ezt a megrendítően szép sírkertet. Itt szeretném tájékoztatni Önöket arról, hogy a Honvédelmi Minisztérium hadisírgondozó osztálya a NÖRI-vel együttműködésben egy újabb zsidó hősi parcellát fedezett fel, ahol 121 sírt azonosítottak, ez a Farkasréti Temetőben van. Bauer Gyula tábornok és a körülötte

eltemetett mintegy 121, eddig beazonosított sírhely méltó arra, hogy ugyanúgy felújítsuk, mint a Kozma utcai temetőben lévő hasonló parcellát. Örömmel tájékoztatom Önöket, hogy Magyarország kormánya tegnapi ülésén úgy határozott, biztosítani fogja az ehhez szükséges anyagi erőforrásokat is.

Amint egy lépés lesz, hogy a korábban megsemmisített veszteséglistákat a bécsi hadilevéltárban őrzött másolatoknak köszönhetően mindenki számára elérhető módon közzétegyük.

Nagyon köszönöm Köves Slomó tábori főrabbinak és Slessor Györgynek, aki a Munkaszolgálatosok Országos Szövetségének elnöke, hogy felhívták a figyelmünket erre a könyvre. Nagy megtiszteltetés a számunkra, hogy újra közkinccsé tehetjük mindazt, ami benne van. Még ennél is nagyobb megtiszteltetés számunkra, hogy itt köszönhetjük körünkben Ilan Mor nagykövet urat. Ő tartotta olyan fontosnak ezt a kötetet, hogy személyes megjelenésével tüntetett ki mindannyiunkat.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A nemzet nem csak személyekből, nem csak családokból, hanem közösségekből épül fel. Mi, a nemzet tagjai nem tűzhetünk ki magunk elé kisebb célt, mint hogy megmaradjunk, mégpedig együtt maradjunk meg. Csak akkor maradhatunk meg, ha van közös életünk, ha van közös múltunk, s annak vállaljuk minden örömét és dicsőségét, - s ami még ennél is fontosabb – ha vállaljuk annak minden bűnét és minden keserűségét. Ha van bátorságunk leereszkedni a múlt „mélységes mély kútjába”, hogy megismerjük mindazt, ami ott történt. Ha nem mondjuk a jóra azt, hogy rossz, és a rosszra azt, hogy jó. Ha tudunk közösen

emlékezni és közösen gyászolni. Ha meg tudunk állni, ha el tudunk csendesedni, és ha fejet tudunk hajtani – közösen.

Csak akkor maradhatunk meg, ha van közös életünk, s ha ezért van közös jövőnk is. Azok, akik a vészidőszak idején vagy az utána következő diktatúra idején kényszerültek elhagyni Magyarországot és Izraelben találtak maguknak házat és hazát, mindörökké összekötnek bennünket. Azok, akik ma is velünk élnek, s hozzáteszik életüket a nemzet életéhez – dolgoznak és gyermeket nevelnek, szeretnek és alkotnak, közösséget építenek és adót fizetnek – hozzánk tartoznak.

A magyar szabadság eszméjével, amely 1848-ban mindkét irányból megnyitotta a gettó falait és mindörökké testvérekké tett bennünket, s amelyhez a nemzet legjobbjai mindig hűségesek voltak, nem fér össze egyetlen diktatorikus eszme sem. Nem fér össze a magyar szabadság eszméjével semmilyen olyan eszme, amely tagadja az ember méltóságát, tagadja jogait, tagadja létezését. Itt és most újra kimondjuk: a zsidóság számíthat a magyar kormányra és számíthat minden jóakarátú, nem csak nemzeti érzelmű, de nemzeti értelmű magyar ember együttérzésére és támogatására is. Meggyőződésem, hogy ők vannak igencsak elsöprő többségben ebben az országban, s erről április 6-án elsöprő és meggyőző bizonyosságot is fognak adni egy, a lehető legrepresentatívabb „közvélemény-kutatás” során.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kívánom mindannyiunknak, hogy ez a könyv, ami oly hosszú ideig bujdosott, a maga üzenetét, az összetartozás üzenetét végül célba juttathassa. Elhunyt hőseink pedig nyugodjanak békében.

Zéher lövrohó – Emlékük legyen áldott!